P O L I T I E K E P A R T I J D E M O C R A T E N '6 6

Verslag van de ALGEMENE LEDENVERGADERING, gehouden op 29 en 30 oktober 1982 in de Flint te Amersfoort.

1. Opening en voorstellen congresleiding

De partijvoorzitter opent de algemene ledenvergadering en hoopt op een goed congres. Vervolgens stelt hij de congresleiding voor, die bestaat uit Ruby van Essen, Rob van Kamp en Hessel van Dijk.
De congresvoorzitter geeft een toelichting op de gewijzigde agenda.

2. Benoeming notulen- en stemcommissie

In de stemcommissie worden bij acclamatie benoemd:
Paul Wessels, Anneke Pols, Tine van Zanten.
In de notulencommissie worden bij acclamatie benoemd:
Magda Berndsen, Wilma Post, Addy Verbrugh.

Uit de zaal komt een motie van orde:
De afdeling Boxtel heeft een voorstel t.a.v. de agenda nl. het afvoeren van het punt verkiezing HB-leden.
De rapportagecommissie is van mening dat dit ordevoorstel in behandeling kan worden genomen.
Namens het HB - Mw. van Wagenberg:
In art. 29 van het HR staat dat in de eerstvolgende ALV in vacatures in het HB dient te worden voorzien. Daarom moest de vacature van secretaris organisatie opengesteld worden.
De afd. Boxtel is van mening dat er onvoldoende gelegenheid voor de leden heeft bestaan om zich kandidaat te stellen. Het is niet goed voor D'66 om uit weinig kandidaten te kiezen. Men is het niet eens met de interpretatie van het HB.
V.d. Brandhof: adviseert het congres deze motie te verwerpen. Wij zijn geen knechten van het HR. Het gaat om een goed bezet Dagelijks Bestuur.

3. Toelichting op de stemprocedure

De voorzitter van de stemcommissie geeft een toelichting op de stemprocedure, die gebaseerd is op de betreffende artikelen in het HR.

Het voorstel van orde wordt in stemming gebracht en verworpen.

De congresvoorzitter deelt mee dat er op de vrijdagavond geen bespreking zal plaatsvinden van actuele politieke zaken. Behandeld worden alleen die moties en amendementen, die betrekking hebben op de beleidsprogrammaonderdelen.
Vervolgens geeft de voorzitter aan hoe de behandeling hiervan zal plaatsvinden.

4. Beleidsprogramma Hoofdstuk 6:
"Oudere mensen in de samenleving"

Amendement 400

Indiener: bepaalde aspecten m.b.t. de lijst onderwerpen ontbreken.
HB: redactioneel.
Indiener accoord. Zonder stemming aangenomen.

Amendement 401

HB: redactioneel met toevoeging "mede" en de laatste zin er uit.
Dit wordt door de indiener overgenomen. Zonder stemming aangenomen.

Amendement 402

Indiener: handhaaft zijn amendement.
HB: overnemen. Indiener accoord. Wordt zonder stemming overgenomen.

Amendement 404

HB: overbodig, omdat het terug komt bij 3.3.
In stemming: verworpen.

Amendement 403

Indiener: handhaaft amendement.
HB: wil het redactioneel verklaren.
In stemming: verworpen.

Amendement 406

Indiener: zodanige mogelijkheden voor ontplooiing scheppen, zodat isolement voor ouderen niet optreedt.
HB: overbodig, staat in de tekst al verwoord.
In stemming: verworpen.

Door het verwerpen van amendement 406 vervalt amendement 405.

Amendement 407

Indiener: verwijst naar de toelichting in het congresboek.
HB: wil de strekking overnemen en het redactioneel verklaren.
Indiener gaat hiermee accoord.
Zonder stemming aangenomen.

Amendement 408

HB: het gaat om experimenten, niet om het definitief invoeren ervan.
Indiener trekt het amendement in.

Amendement 411

HB; redactioneel verklaren.
Het congres gaat hiermee accoord.

Amendement 423

HB: 1e zin overnemen, 2e zin niet.
Indiener gaat hiermee accoord.
Zonder stemming aangenomen.

Amendement 409

Indiener: initiërende maatregelen voorstellen. Maatregelen reiken ver uit boven wat er al staat. Pleit krachtig voor het opnemen van dit punt in het beleidsprogramma.
HB: ontraadt dit amendement, omdat de elementen in deze tekst eigenlijk al voorkomen in de rest van de tekst. Geen verbetering van bestaande tekst.
Mw. Wessel: Beveelt dit amendement aan. Wij moeten veel meer de nadruk leggen op het vernieuwende.
HB: verregaad redactioneel verklaren.
Mw. Klaassen: raakt in verwarring door de wijze van redactioneel verklaren.
Congresvoorzitter: de intentie wordt overgenomen.
Rapportagecommissie: het begrip redactioneel is moeilijk te omschrijven.
Op de inhoud van de tekst mogen geen ingrijpende wijzigingen plaatsvinden.
Er is dus stemming over de tekst als zodanig nodig.
In stemming: aangenomen.

Amendement 410

Wordt redactioneel verklaar. Het congres gaat hiermee accoord.

Amendement 411

HB: gewijzigd overnemen; het congres gaat hiermee accoord.

Amendement 413

HB: overnemen. Congres gaat hiermee accoord.

Amendement 415

HB: overnemen. Het congres gaat hiermee accoord.
Hierdoor vervalt amendement 414.

Amendement 416

HB: overnemen. Het congres gaat hiermee accoord.

Amendement 419

HB: overnemen; het congres gaat hiermee accoord.

Amendement 417

HB: ontraden: omdat wij ouderen niet willen verplichten om zelfstandig te gaan wonen. Dit zou betutteling kunnen zijn.
In stemming: verworpen.

Amendement 418

HB: faciliteiten staan al bij par. 3.3., daarom overbodig.
Indiener: het maakt het iets duidelijker. Trekt echter het amendement in.

Amendement 420

HB: redactioneel. Het congres gaat hiermee accoord.

Amendement 422

HB: ontraden. Het is niet de bedoeling dat vrijwillige hulpverlening de professionele gaat vervangen.
In stemming: verworpen.

Amendement 421

HB: overnemen.
Mw. Wessel: herschrijf het hoofdstuk over de gezondheidszorg. Het is qua bedoeling uitstekend, maar er staan te weinig actiepunten in. Zij stelt voor: de doelstelling van dit hoofdstuk is gezondheidszorg voor ouderen is meer nodig, er moet meer aandacht besteed worden aan ouderdomsverschijnselen.
Het congres gaat accoord met overname.

Amendement 424

HB: volgens de adviezen die zijn ingewonnen is psychotherapie te specialistisch. Het voornaamste argument is dat het niet in de verpleegkundige opleiding thuishoort.
In stemming: verworpen.

Amendement 425

Indiener: zodra je iets meer dan het minimuminkomen hebt, moet je zo veel premie betalen, dat jet onder het minimum komt.
HB: reden van ontrading is, dat men niet uit de voeten kan met een redelijk deel. Als afgesproken kan worden dat dit bij het uitwerken als zodanig kan worden omgebouwd neemt het HB het over.
Congres gaat hiermee accoord.

Het beleidshoofdstuk Oudere mensen in onze samenleving wordt geamendeerd bij acclamatie aanvaard.

5. Beleidsprogramma Hoofdstuk 16: deel "POLITIE"

Amendement 500 Indiener heeft geen behoefte aan toelichting. Het Hoofdbestuur adviseert dit amendement over te nemen, waarop het congres het amendement aanneemt.
Amendement 501 Wordt door de indiener ingetrokken.
Amendement 502 Indiener heeft geen behoefte aan toelichting. Peter van de Brandhof vindt het jammer om dit amendement over te nemen. Normvervaging moet er volgens hem wel inblijven of anders toegevoegd worden. Hoofdbestuur wil de toevoeging overnemen, waarop het congres dit amendement aanneemt.
Amendement 503 Hoofdbestuur wil weten of de indieners akkoord gaan met de wijziging "Het kader moet geschapen worden". De indieners kunnen hiermee akkoord gaan en het congres neemt het gewijzigde amendement aan.
Amendement 504 Hoofdbestuur vindt het amendement overbodig, omdat alles in de toekomst is. De indiener wordt gevraagd of hij dit amendement wil handhaven, waarop de indiener het amendement intrekt.
Amendement 505 Hoofdbestuur stelt voor om amendement 506 hierbij te nemen, omdat de teksten niet juist zijn. De indiener wil eventueel 505 intrekken. Hoofdbestuur stelt dat je een hele nieuwe tekst moet maken, maar dat is geen amendement. Indiener wil het amendement in de zin van het Hoofdbestuur wijzigen. Elida Wessel vindt het een politieke discussie waard. Indiener is van mening dat nu het amendement gewijzigd wordt het toch aangenomen is. Voorzitter maakt hem er op attent dat beide amendementen door het congres aangenomen moeten worden. Hoofdbestuur is van mening dat je dit niet kunt doen, alleen de programma commissie kan hier met wijziging komen. Voorzitter heeft ordevoorstel om het Hoofdbestuur en de indieners rond de tafel te laten gaan zitten en voor de afsluiting van de avond hiermee terugkomen.
Voorzitter is van mening dat als amendement 508 wordt aangenomen de nummers 507, 509 en 510 kunnen vervallen en wil daarom eerst 508 behandelen. Verzoekt de indieners hiermee akkoord te gaan.
Amendement 508 Hoofdbestuur vindt dat in de tekst aan het bestaande een voorwaarde is gesteld en zij hechten aan die passage. In 509 wordt de zin geschrapt en zij willen 507 en 508 ontraden. Indiener trekt amendement 508 in.
Amendement 507 Spreker wil voor beperkt gedeelte het Hoofdbestuur steunen. Het Hoofdbestuur zou dit amendement willen ontraden. In stemming wordt dit amendement verworpen.
Amendement 509 Indiener is afwezig. Het Hoofdbestuur wil dit amendement overnemen. In eerste stemmening wordt het amendement verworpen, nee de stemmen staken. In tweede stemming wordt het amendement alsnog verworpen.
Amendement 511 Het Hoofdbestuur wil dit overnemen. Elida Wessel concludeert dat de nationale ombudsman zich dus ook nog met gemeentezaken moet gaan bemoeien en dat kan niet want de ombudsman heeft een andere taakomschrijving. Voorzitter wil weten of iemand stemming over dit amendement wenst. In stemming wordt dit amendement door het congres verworpen.
Amendement 512 Het Hoofdbestuur deelt mee dat "overbodig" een drukfout is. De indieners delen mee dat voor hun de formulering erg onduidelijk is en daarom wil laten schrappen. De rapportagecommissie wil hier geen uitspraak over doen omdat er geen tekstwijziging wordt voorgesteld. Het Hoofdbestuur ontkent dit, vindt het wel een tekstwijziging. In stemming wordt dit amendement verworpen.
Amendement 505/506 De volgende tekst wordt voorgesteld: "Uitgangspunten bij een eventuele noodzakelijke geweldstoepassing moeten blijven. De bestaande beginselen dat het geweld in een redelijke verhouding moet staan tot het te bereiken doel en dat geen geweld mag worden gebruikt als het doel ook langs andere weg bereikt kan worden" Het Hoofdbestuur wil deze tekst overnemen en in gewijzigde vorm worden deze amendementen door het congres aangenomen.

6. Beleidsprogramma Hoofdstuk 4: "MILIE ELEID"

De heer Jansen van de afdeling Vlaardingen wil weten waar hun amendementen zijn gebleven. Zij hebben van de programma commissie antwoord gekregen dat de amendementen niet behandeld kunnen worden. Het Hoofdbestuur deelt mee dat de tekst niet de toestemming had van de werkgroep en wil weten of deze amendementen bij de rapportagecommissie zijn. De rapportagecommissie deelt mee dat dit juist is. Volgens hen is de formele procedure niet gehandhaafd. Het Hoofdbestuur wil dan voorstellen het voorstel van Jansen om deze amendementen alsnog te behandelen af te wijzen. Jansen kan daarmee akkoord gaan als motie 63 dan als eerste behandeld wordt, waarmee akkoord gegaan wordt.
Motie 63 Volgens de indiener is er geen duidelijkheid en geloofwaardigheid. Leden van het congres jullie behoren toch ook tot een milieubewuste partij. Wil weten of er aangegeven kan worden wat het verschil is tussen de oude en de nieuwe tekst. Het Hoofdbestuur moet hierop antwoorden en indiener vindt dat wij ons moeten bezinnen over onze geloofwaardigheid voor wat betreft milieu en onze politieke vertegenwoordigers kritisch moeten blijven volgen.
Ordevoorstel om motie 62 ook te behandelen. De voorzitter deelt mee alle moties stuk voor stuk te willen behandelen maar motie 63 gaat het verst.
Jansen vindt dat er een wezenlijk verschil is tussen motie 63 en de andere moties en wil reaktie van de milieugroep. Er is nu aan de orde een stel uitvoeringsvoorstellen en daar kunnen wij niet afzijdig van blijven. Tommel heeft groot bezwaar tegen motie 63, zeker tegen de toelichting. Peter van de Brandhof is door de toelichting op het verkeerde been gezet. Hij heeft begrepen dat het hele programma bevroren moet worden en dat gaat hem te ver. De tekst van de motie wil hij wel steunen maar niet met deze toelichting. Wijnand Kaag vindt dat motie 61 feitelijk op de tekst dezelfde bezwaren heeft als motie 63. De voorzitter deelt hem mee dat motie 61 er nu niet bijgehaald mag worden, omdat we bezig zijn en blijven met motie 63. Het Hoofdbestuur verklaart dat de tekst op veel plaatsen is aangepast op aktuele zaken, maar zij kunnen niet beantwoorden of de regio's en afdelingen dit behandeld hebben, zoals indiener wilde weten. Het Hoofdbestuur vindt dat als er bezwaren zouden bestaan tegen de tekst deze per amendement ingediend hadden kunnen worden en zij ontraden deze motie. De Indiener is verbaasd dat er zo slecht geluisterd wordt. Er is niet op de tekst ingegaan en indiener is niet tegen de oude of de nieuwe tekst, maar wil weten wat er veranderd wordt. Indiener vindt dat milieu zó het visitekaartje van onze partij is dat het geen kwestie is van amenderen, maar een nieuw stuk schrijven, dat is waar het omgaat. In schriftelijke stemming wordt dit amendement aangenomen.

vrijdagavond 29 oktober 1982

Tussentijdse uitslag schriftelijke stemming aangaande motie 63. Motie 63 is aangenomen met 87 tegen 61 stemmen. De behandeling van het Hoofdstuk "Milieubeleid" vervalt hiermee.

Agendapunt 7: Wijzigingsvoorstellen Huishoudelijk Reglement

De congresleiding stelt voor de moties 71, 72 en 73, die weinig concreet zijn en geen inhoudelijke tekstwijziging behelzen, te verschuiven naar agendapunt 18 'Actuele politieke moties' te behandelen op 30-10-1982. De ALV gaat hiermee accoord.

Vervolgens gaat men over tot de behandeling van:

Motie 74

Tekstuele wijziging: "Art. 99.6" vervalt.

- Indiener:
  C. Spithorst doet een beroep op de ALV tot aanname van motie 74.
- H.B.:
  Wil motie 74 overnemen voor w.b. 74.1 en 90.0. Niét voor w.b. 35.2.
- Stemming:
  W.b. art. 74.1 ⟶ aangenomen
  90.0 ⟶ aangenomen

Motie 51: wordt overgenomen.

Stemming over het totaal van voorstellen tot wijziging van het H.R. Het aldus geamendeerde H.H.R. wordt bij stemming aangenomen.

Schorsing van de vergadering tot zaterdagmorgen.

Zaterdag 30 oktober 1982 Algemene Ledenvergadering te Amersfoort.

9. Heropening van de vergadering.

De congresvoorzitter heropent de vergadering en deelt mee dat er 4 sprekerslijsten gehanteerd zullen worden.
De kandidaten voor partijvoorzitter, DB en leden commissies zal eerst plaatsvinden, waarna er schriftelijk gestemd wordt. De 2e penning-meester kan pas gekozen worden, nadat de uitslag van de 1e penningmeester bekend is, omdat deze kandidaat zich heeft gekandideerd voor zowel het 1e als 2e penningmeesterschap.

Ordevoorstel van de heer Spigt.
De heer Spigt stelt voor motie 1802 (motie aangaande taakstelling HB) vóór de presentatie en verkiezing van de voorzitter te behandelen.
HB: adviseert verwerping.
Congresvoorzitter: adviseert verwerping.
Het ordevoorstel wordt in stemming gebracht en verworpen.

Er zijn 2 moties ingediend, waarvan het congres moet beslissen of ze in behandeling worden genomen.
1. Motie van de aav Amstelveen m.b.t. gekozen volksvertegenwoordigers.
Rapportagecommissie: kan niet ontvankelijk worden verklaard, aangezien deze korter dan 2 x 24 uur is ingediend. Het gaat echter om een situatie die korter dan 2 x 24 uur heeft plaatsgevonden.
Congresvoorzitter wil in stemming geven of het congres de motie behandeld wil hebben. Na stemming wordt dit voorstel aangenomen. De motie zal worden behandeld.
2) Motie van de aav Amstelveen over de salarissen van onderwijzend personeel.
Rapportagecommissie: ontraadt deze motie; deze is ook niet ontvankelijk voor behandeling, omdat deze niet op tijd is ingediend en buiten de materie van deze dag valt.
Congresleiding is het hiermee eens. Behandeling van de motie wordt in stemming gebracht en verworpen.

11. Toespraak door de partijvoorzitter.

12. Presentatie kandidaten bestuur en commissies

De kandidaten voor de verkiezingscommissie worden bij acclamatie benoemd. Het zullen er 6 zijn in verband met de zwaarte van de taak.
De kandidaten voor het PSVI-bestuur worden bij acclamatie benoemd.
Kandidaten voor de functies van secretaris organisatie, penningmeesters en partijvoorzitter presenteren zich.

Sprekersronde naar aanleiding van de presentatie van kandidaten voor partijvoorzitter.

Mw. Helfferich: wil spreken over de procedure. Heeft bezwaar tegen de wijze van bekendmaken aan de leden. Aan afdelingsbesturen was het bekend, aan individuele leden niet. Heeft ook bezwaar tegen de wijze waarop de leden kennis hebben kunnen nemen van de kandidaten. Wil van het HB horen of nagedacht is over het aanblijven van de interimvoorzitter. Vindt dat de uitzonderingsbepaling in het HR moet worden aangescherpt.
Mw. Klinkert: Doet een dringend beroep op de leden om weloverwogen een nieuwe voorzitter te kiezen. Brengt een stemadvies uit voor Jacon Kohnstamm.
V.d. Brandhof: Wil graag weten van Kohnstamm hoe hij over het Krasnapolski-initiatief denkt.
Fokkink: Inhoudelijke vraag aan beide kandidaten. Bewonderswaardig dat politici zich beschikbaar stellen voor een bestuursfunctie. Één van de zwakke punten van onze partij is, dat wij zo weinig aan politiek doen. Denken de kandidaten dat zij de partijstandpunten duidelijk en helder naar voren kunnen brengen tegenover hun oud-collega's in de fractie.
V.d. Hazel: Het ordevoorstel van de heer Spigt is verworpen. Hij is van mening dat het congres de visie van beide kandidaten zou moeten vernemen aangaande motie 1802.

Mw. v. Wagenberg - namens het HB: Je staat voor een dilemma, wat je moet doen in zo'n geval. Art. 29 geeft de mogelijkheid om uit 2 kwaden de minste te kiezen. In een periode waarin je discussie in de partij tegemoet gaat, moet je een voorzitter hebben met mandaat van de ALV. In het HB is het bijna onmogelijk om functionarissen met een dubbele taak te hebben.
Kohnstamm: Krasnapolski-initiatief: Eén van de dingen die het meest mis is gegaan in de partij is de communicatie. Hij ziet het initiatief niet anders dan toen de partij in beroering was, de communicatiekanalen niet gevonden werden of verstopt zaten, in ieder geval waren ze niet bruikbaar. Initiatieven dienen echter binnen de kaders van de partij genomen te worden. Discussie was toen zo brood noodzakelijk.
Vindt de vraag van Fokkink niet juist: hoe krachtig je tegen je eigen kamerfractie op moet stellen, terwijl het nu juist gaat om de eenheid in de partij.
Motie 1802: politieke koers: wij zullen moeten werken aan ideeën die perspectief bieden binnen het totale maatschappelijke terrein en niet alleen op sociaal-economisch gebied. Zal zeker voor de motie stemmen. Er staan enkele randvoorwaarden in. Ideeën dienen beter gestalte te krijgen. De plek waar de partij hoort is progressief, onafhankelijk.
Mertens: Krasnapolski-initiatief: Door het HB geprobeerd om dit binnen de partijkaders te krijgen.
Vindt het niet juist om uit te gaan van tegenstellingen tussen HB en fractie. Opdracht van dit congres is om het gat tussen fictie en realiteit te dichten.
Motie 1802: enige argumentering van punten is wel op zijn plaats. Wil de strijd niet onuitgesproken laten. Te smalle visie. Beleidspunten worden niet gepresenteerd op onderwijsterrein en informaticaterrein. Wijst op de moties 1809, 1810 en 1811.

13. Inleiding waarnemend voorzitter - Bob v.d. Bos

De oorzaken, hoe onplezierig ook zullen wij onder ogen moeten zien, voordat wij gaan praten over de toekomst. Wij hebben 3 achtereenvolgende verkiezingen verloren. Ieder van ons heeft verschillend gereageerd. Sommigen waren en zijn nu nog hevig verontwaardigd, zeer actieve leden, die net een zetel ontgingen zijn zeer teleurgesteld geweest. Van D'66 leden is veel gevraagd; de prognoses werden steeds slechter, de krantenartikelen steeds denigrerender. Er moest een heleboel worden uitgelegd: dat D'66 landsbelang boven partijbelang stelde, uitlatingen PvdA optreden, zeedumpingen, boren op Ameland, dubbel pakken van ambtenaren, Amelisweerd. Er had vanuit het kabinet meer verklaard en uitgelegd moeten worden naar de partij toe. Bestuurlijk gelijk hebben is niet het zelfde als politiek gelijk krijgen. Het is onredelijk en oppervlakkig om verkiezingsuitslagen toe te schrijven aan het optreden van personen.
Wij zijn een onafhankelijke partij, de kracht en kwetsbaarheid van de partij is het niet gebonden zijn aan ideologieën.
De afkeer van partijpolitiek kan tegen ons gebruikt worden. Met behoud van onze eigen mentaliteit, open, eerlijk politiek bedrijven, moeten wij ons gaan heroriënteren op onze zwakke kanten, maar daarbij zullen wij onze sterke kanten moeten uitbuiten.
Wat er met behoud van ons eigen karakter te veranderen en verstevigen valt moet ook gebeuren. Onze veranderingsgezindheid op ons zelf gaan toepassen. Vandaag is de eerste fase in de discussie.
Wij zullen ons moeten herbezinnen op onze herkenbaarheid naar buiten toe. Geen grondslagendiscussie, wel een plaatsbepaling van D'66 in het politieke spectrum. In elk geval staat vast dat wij het begrip individuele vrijheid willen koppelen aan gelijkheid en solidariteit. Dit houdt in dat individuen niet alleen gelijke kasen moeten krijgen, maar ook dat stelselmatige achterstand situaties weggewerkt moeten worden. Emanciaptie in de meest brede zin. Concreet beleid zal duidelijk gemaakt moeten worden. Voorkomen moet worden dat er een nieuwe klasse tegenstelling ontstaat tussen actieven en niet-actieven, er dient actieve loonpolitiek gevoerd te worden, waarbij de hogere inkomens meer moeten inleveren dan de lagere en niet andersom. Hameren op maatschappelijke tolerantie en vrijheid. In deze tijd van economische teruggang is weer volop actueel geworden het respect hebben voor minderheden.

Wij moeten beducht zijn voor de macht van de overheid. Democratisering heeft niets aan actualiteit verloren. Het doorbreken van het zwart-geld circuit. Het gaat om ideeën en voorstellen. D'66 is een ideeën-partij. Om deze ideeën tot gelding te brengen, is het dringend nodig om de interne communicatie in de partij te verbeteren. Het dient een tweezijdig proces te zijn.
Wij discussiëren vandaag over teleurstellende ervaringen in onze partij.
Het HB zal nieuw beleid ontwikkelen en voorleggen aan de partij. Daarvoor moet eerst de partij zelf aan het woord komen. Een notitie van zijn hand is de partij ingestuurd. Dit is bedoeld als basis voor de discussie.
Hij hoopt dat wij een vruchtbare discussie kunnen hebben, zakelijk, tolerant en in alle redelijkheid, conform de stijl van D'66.

'Inleiding Laurens Jan Brinkhorst'

LJB begint met erop te wijzen in welk een moeilijke situatie de partij zich bevindt.
Hij wijst o.m. op de sterk uitgedunde T.K.-fractie. De fractie heeft uiteindelijk gekozen voor de oppositie, in de geest van de Congres-resolutie destijds aangenomen.
LJB zegt met nadruk dat D'66 niet verslagen is, de situatie nú is het begin van een nieuwe start. LJB haalt hierbij een Japans (!) spreekwoord aan "De mens leert weinig van zijn overwinningen, véél van de verliezen".
De fouten moeten z.i. allereerst bij onszelf gezocht worden: Allereerst was er - toen het moeilijk werd - gebrek aan politieke eensgezindheid.
LJB wijst erop dat politieke verdeeldheid naar buiten toe fataal is voor een politieke partij. Hiermee wil hij overigens niet zeggen dat discussies uit de weg gegaan moeten worden.
Ten tweede was er een gebrek aan zelfvertrouwen. Hoe velen hebben niet de pers geloofd wanneer zij bijvoorbeeld sprak over het 'slechte milieu-beleid' dat door Ineke Lambers gevoerd werd?
Ten derde was er naïviteit in het behandelen t.o.v. andere politieke partijen, die dan ook niet geschroomd hebben de verdeeldheid binnen D'66 uit te buiten.
LJB vindt dat men moed moet vatten ook andere politieke partijen op hun punten te zetten.
Kwaliteit staat bij D'66 voorop. D'66 is en zál blijven een maatschappij-vernieuwende partij aan de linkerkant.
Kwestie is o.m. hoe D'66 zich in de komende jaren als oppositiepartij op moet stellen.
Z.i. zijn 2 basishoudingen mogelijk:

1) 'Nee' zeggen tegen alle kabinetsbesluiten die bepaalde belangen-groeperingen treffen.
   Dit met het effekt op korte termijn bepaalde belangengroeperingen aan je te binden.
   LJB acht dit een politieke vervlakking.
2) Geen oppositie voeren ter wille van de oppositie. Waar nodig afkraking van het beleid, zoveel mogelijk actief zijn in het aandragen van alternatieven.

Aldus is de wijze van oppositievoeren die men van '77 tot '81 gevolgd heeft.
Zo zal ze ook in de komende periode gevoerd moeten worden: Niet: macht als doel, doch macht als middel.

Wat betreft 'Europa' zegt LJB het volgende: Europa zal moeten trachten meer invloed te krijgen op het handelen van de twee supermachten. Getracht zal moeten worden de machteloosheid te doorbreken. Belangrijk is dat de pluriforme democratie in Europa zal voortbestaan. 'Meer vrijheid dan in de S.U., meer gelijkheid dan in de U.S.A.' zal nagestreefd moeten worden.
LJB eindigt zijn inleiding met een persoonlijke verklaring waarom hij Nederland verlaat en werkzaam wordt als europees ambassadeur in Tokyo.

13. Inleiding kabinetsfractie

Aangezien Jan Terlouw nog niet aanwezig is, voert Henk Zeevalking het woord namens de D'66 bewindslieden.
Henk Zeevalking: Hij wijst er op dat de bewindslieden met een gevoel van teleurstelling weggaan en een moeilijke tijd achter de rug hebben. Wijst erop dat je na een korte tijd regeringsverantwoordelijkheid te hebben gedragen niet kunt verwachten dat je een goed regeringsbeleid kunt uitvoeren, dit is pas mogelijk als je drie of vier jaar kunt doorwerken. Er was een politieke erfenis, waarmee wij verder moesten. Er moest een begroting voor 1983 worden opgesteld en dat is goed gebeurd. Afgewacht dient te worden wat het volgende kabinet daarmee gaat doen.
Gaat vervolgens nader in op de rollen van de diverse D'66 ministers en hun goede inbreng in het kabinet.
Hij besluit zijn betoog met grote zorg uit te spreken over het toekomstig te voeren beleid en noemt hierbij met name het milieubeleid.
Wij gaan weg met zorg maar ook met opgeheven hoofd en in de hoop dat de jonge D'66-ers onze taak overnemen en voortzetten.

Agendapunt 14: Algemene discussieronde "Evaluatie verkiezingsuitslagen '82" en "Toekomstig beleid".

Sprekerslijst:

- Joke Jorritsma

J.J. zegt te spreken namens de regio Zeeland. In deze regio is gepraat over het stuk van Bob v.d. Bos en het stuk werd in het algemeen als positief ervaren.
M.n. werd gewaardeerd dat niet de beschuldigende vinger werd uitgestoken naar bepaalde met namen genoemde personen.
J.J. zegt dat D'66 ervoor moet zorgen op haar daden beoordeeld te worden, geheel onafhankelijk van welke partij ook. Erg belangrijk is h.i. de profilering van D'66, waarbij etikettering onontbeerlijk zal zijn.

- P. ten Have

Stelt aan de orde de vraag hoe diep de oorzaak van de recente teruggang ligt.
Z.i. denken de kiezers niet na zoals partijleden doen. De mensen beoordelen een partij meer op haar daden als op de analyses.
Aangaande moties v. afkeuring tegen met name genoemde personen spreekt P.t.H. zijn afkeuring uit. Z.i. zijn deze i.s.m. de geest van een democratische partij.

- Aasman

Betreurt de recente teruggang van D'66. Indien D'66 zegt dat milieubelangen tot de hoogste prioriteit behoren moet het Hoofdstuk dienaangaande drastisch verbeterd worden.

- K. Schutte

Wijst er evenals LJB op dat men leert uit gemaakte fouten. H.i. zijn de fouten voornamelijk te zoeken in de communicatie- en informatiekoppelingengebreken.
De informatiestroom loopt veelal van boven naar onder en moet h.i. grondig verbeterd worden.
Wat betreft het stuk gemaakt door BvdB merkt K.S. op dat deze in brede lagen van de partij nog niet bediscussieerd is. Zij verzoekt dan ook dat op deze ALV géén conclusies o.b.v. de notitie van BvdB gemaakt worden.

- de Graaf

Is van mening dat éénheid in de partij niet als een heilige koe gezien moet worden. Z.i. kan in concrete gevallen de eenheid - ook naar buiten toe - doorbroken worden. Hij denkt dat de belangrijkste oorzaak van de crisis binnen de partij zelf gezocht moet worden.

- Wolfensperger

Wijst er ook op dat men moet omzien om te leren. Hij wijst erop dat hoogmoed - wat D'66 toch enigszins heeft overgehouden uit de zestiger jaren - voor de val komt.
Ook hij acht het opplakken van etiketten noodzaak. Hiernaast is inhoudelijke verbetering nodig. Men moet zich erop bezinnen of maatschappelijke problemen met D'66-idieeën opgelost kunnen worden. De mening dat fatsoenlijk politiek bedrijven voldoende zou zijn is onjuist gebleken.
Het is - aldus W. - van het grootste belang dat doel en prioriteiten duidelijk weergegeven worden.

- P. Fokkink

Acht het stuk van BvdB een goed stuk.
P.F. wijst erop dat het etiket van D'66 in de statuten staat beschreven: D'66 is een radicaal democratische partij. Hij acht profilering als zodanig ook gewenst.
Profilering en duidelijkheid zijn van het grootste belang.

- C. Mertens

C. Mertens wijst op de in het stuk van BvdB voorkomende passage aangaande de T.K.-fractie en de daarin verwoorde opvatting over verdeeldheid.
C.M. vraagt zich af of eenheid altijd noodzaak is. Z.i. is dit niét het geval.
Ook C.M. acht concrete voorstellen hoe D'66 verder moet noodzaak.

- A. Meerburg

Acht het stuk van BvdB goed doch ook wat theoretisch.
A. Meerburg denkt dat aan de organisatie van de partij weinig meer te sleutelen valt.
Het gaat voornamelijk om het politiekvoeren.

- G.J. Hoekendijk

Wijst erop dat fouten gemaakt zijn in de interne partijstructuur. Met name was er sprake van onvoldoende signalen van onderaf. Verbetering in dezen is nodig.
De grootst gemaakte fout is z.i. dat men in een kabinet met het CDA is blijven zitten.
Z.i. viel de verdeeldheid wel mee.
Volgens G.J.H. waren de problemen m.n. te vinden bij het economisch beleid: bv. de tegenstelling tussen de desbetreffende paragraaf in het verkiezingsprogramma en de opstelling van de bewindslieden.
Hij waarschuwt ervoor dat D'66 korte termijnbelangen niet moet laten prevaleren.

15. Europa: Toespraak fractievoorzitter van het Europees Parlement

Schorsing voor de lunchpauze.

Heropening.

Uitslag verkiezing 1e penningmeester: totaal aantal uitgebrachte stemmen: 672, waarvan 18 ongeldig. Zwaga 161 stemmen, Fonckert 493 stemmen. Zodat Fonckert is gekozen tot 1e penningmeester. De stembussen worden geopend voor stemming van de 2e penningmeester.

16. Toepsraak Jan Glastra van Loon.

17. Financiën.

Bijgestelde begroting 1982 en begroting 1983.
Voorzitter: begint met de toelichting op de begroting door de penningmeester en wil vervolgens het woord geven aan de financiële commissie. Vervolgens geeft hij motie 1701 en amendement 1702 in behandeling om tenslotte de bijgestelde begroting 1982 en de begroting 1983 te bespreken.

De penningmeester: Het is voor een penningmeester een eer een volle bak aan te treffen. Hij lijkt mij verstandig de grote lijnen aan te houden. Ik hoop dat u ook de mouwen op wilt stropen zoals door Jan Glastra van Loon naar voren is gebracht. Onze huidige situatie is zorgelijk maar niet hopeloos. De onverwachte TK-verkiezingen was voor de partij een financiële tegenvaller. Helaas hebben de leden niet gezamenlijk meegedragen aan het verkiezingsfonds. Daarnaast zijn er nog extra investeringen geweest, met name de computer om dus alles in eigen beheer te krijgen. Op dit moment is er een fors tekort, er is een exploitatie tekort, maar ook een tekort veroorzaakt door de verkiezingen. Wij moeten met zijn allen bezuinigen, ook op de deelbegroting personeel, derhalve zullen wij 3 werknemers moeten ontslaan. Willen wij onze toekomst zeker stellen, dan moeten ook de financiën zeker worden gesteld. De contributie is bijna binnen, maar van de 16.000 leden zijn er toch nog een 1500 die niet of nauwelijks betaald hebben. De regio's en afdelingen kunnen een eventueel verzoek verwachten om de niet betaald hebbende leden als nog te benaderen. . Wij ontkomen niet aan een contributieverhoging voor 1983. Er is nog een te grote groep die onder het minimum van f40.- betalen. Het is de taak van bestuur, leden en afdelingen om de komende jaren de financiën en de partij verder uit te bouwen. Laten wij met elkaar zorgen dat de organisatie kan blijven doordraaien. Wenst zijn opvolger sterkte en roept de leden op hem te ondersteunen. Gaat vervolgens nog wat nader in op de personeelswisseling bij de financiële administratie.

18. Tweede discussieronde: Actuele Politieke Moties

De volgende clustering van moties heeft plaatsgevonden:
Kategorie 1: uitspraken tegen het Hoofdbestuur, waartoe behoren de moties 1805, 1806, 1807.
Kategorie 2: kritische kanttekeningen, opmerkingen fractie: waartoe behoren de moties 1801, 1811, 1821
Kategorie 3: politieke lijnen, koers: waartoe behoren de moties: 1802, 1809, 1810, 1816
Kategorie 4: organisatorische lijnen: waartoe behoren de moties, 1803, 1804, 1808, 1812, 1814, 1815, 1818, 72 en 73
Losse onderwerpen: moties 1813, 1819, 71

Meerburg: Van de orde: 1817 is een zeer belangrijke motie over te toekomst; waar de partij zich op moet gaan richten. Informatiemaatschappij, waar we voor staan. 1817 moet behandeld worden bij politieke lijnen.
Aldus wordt besloten.
Mw. Bogaard: motie 1815 behoort bij de politieke lijnen en niet bij organisatorische lijnen.
Aldus wordt besloten.
Indiener 1818: Bij aanname van motie 1818 is een aantal moties overbodig. Hij doet derhalve het ordevoorstel om eerst 1818 in behandeling te nemen.
De congresleiding geeft dit voorstel in stemming. Uitslag: verworpen.

Motie 1805
Op deze motie is een amendement ingediend, echter te laat.
De rapportagecommissie is van mening dat omdat de resoluties laat zijn gekomen, het mogelijk moet zijn ter plaatse amendementen in te dienen.
In stemming wordt gebracht het amendement op 1805 van de orde te verklaren, hetgeen wordt aangenomen.

Indieners behandelen in een keer de moties 1805, 1806 en 1807:
Er is een aantal zaken fundamenteel fout gegaan. Het beeld van het HB is dat de afstand tussen HB en de leden erg groot is geworden. Dit beeld bestaat bij veel leden, of het te-recht is is een vraag. Het gaat niet aan om punten van kritiek op enkelen te projecteren. Het is niet bedoeld als moties van wantrouwen. Het ziet er hoopvol uit gezien de discussieronde. Wij moeten ons duidelijk uitspreken over wat ons dwars zit, om daarna gezamenlijk verder te gaan.
Anthonisse: over moties 1805, 1806, 1807 en amendement. Hele handel afwijzen. Er is een congres gelden een motie van de afdeling Weesp aangenomen, waarin werd gevraagd om een beleidsnota. Deze is verschenen en er zal volgend jaar over gesproken worden. Zeer onzorgvuldig om nu het beleid af te keuren.
Motie 1806: overbodig: elke afdeling is in staat om zijn gemeenteraadsleden het woord te laten voeren. Weg er mee.
1807: overbodig, er is een notitie toegezegd op het volgende congres.
Mw. Peters: respect voor de ijver van Bob v.d. Bos, maar heeft bezwaar tegen een uitlating betreffende 2e Kamerleden. Heeft nog steeds vertrouwen in D'66, mede door het standpunt van deze D'66 leden.
Ten Have: De teksten van overwegingen en constateringen spreken hem aan, maar de conclusie niet. Wij kunnen niet enkele HB-leden met iets opzadelen. Zij hebben naar bevind van zaken gehandeld; dat het anders heeft uitgepakt, daarover zitten wij ons nu te beraden. De richtsnoeren vindt hij echter dermate positief dat hij een amendement heeft ingediend.
De Vries: Leest slotpassage van manifest voor. In de partij zijn de discussies losgebarsten. Dit heeft geresulteerd in de moties 1805, 1806, 1807. Men heeft 1 dingen willen toetsen nl. het machtsdenken. Politiek is nog steeds wat het was in 1966, sterker D'66 maakt daarvan nu zelf deel uit. Je vooraf over coalities uitspreken is een schijnduidelijkheid. Wij hebben ons bestaansrecht ontleend aan de voorgestane duidelijkheid. Macht als middel ja, macht als doel nee. D'66 zal een huis voor een grote groep moeten blijven, maar wel duidelijkheid. Als wij zeggen democraten te zijn, dan zetten wij ons allen daarvoor in niet alleen de mensen van Rappèl.

Mertens: Vindt dat wij met deze moties op de verkeerde weg zijn. Er ligt een motie van het HB waarom in motie 1807 wordt gevraagd. Verwijst verder naar motie 1803.
Brummer: Ondanks de verklaring van indieners dat het geen moties van wantrouwen zijn, is het wel zo. Wellicht dan een motie van afkeuring. Het past ons niet om een zondebok te gaan zoeken. Het is fout om alles over 1 kam te scheren. Er staan onjuisheden in de motie. Onze partij gelooft niet in monisme, wij streven dualisme na.
Wil de indieners ervan overtuigen, dat deze moties ingetrokken moeten worden. Wel merkt hij op dat er een voedingsbodem is gecreëerd om dit soort moties in te dienen, laten wij dit in het vervolg voorkomen.
Rogier: goed gebruik om je opvolgers niet voor de voeten te lopen, daarom heeft hij de afgelopen 2 jaar zijn mond gehouden. Is het niet eens met een aantal zaken die gebeurd zijn in 1982. Wil dit echter vanuit een positief kritische instelling benaderen. Bestuurders en politieke vertegenwoordigers hebben hun best gedaan. Op een congres na een verkiezingsnederlaag moet men niet met een motie van wantrouwen komen. Ontraadt deze motie, ondanks dat de indieners zeggen dat hij niet als een motie van afkeuring is bedoeld.
Blaauw: Spreekt van fouten, radicaal democratische koers. De fouten gaan door. D'66 is een democratische partij, een partij voor inspraak. Een volgende fout is dat het congres geen inspraak heeft gekregen in de benoeming van een fractievoorzitter. Vindt derhalve dat hij zijn mandaat slechts zal uitoefenen tot het voorjaarscongres en dat het voorjaarscongres zich dan kan uitspreken.
Mw. van Tets: Motie 1806: de leden kunnen het beleid toetsen via actuele politieke moties. Bij aanname draag je het jezelf op. Bij aanname van 1805 en 1807 geef je de verantwoordelijkheid aan anderen.
Indieners: nemen amendement op motie 1805 over.
V.d Bos- namens het HB: het ongenoegen dat uit deze moties spreekt, kan het HB goed begrijpen. Natuurlijk zijn er fouten gemaakt, er zijn rare dingen gebeurd. Maar de moties zoals die er nu liggen zijn zondebokmoties. De moties zijn een versimpeling van de werkelijkheid en dat is D'66 onwaardig. De oorzaken liggen veel dieper dan het aanwijzen van de landelijke politiek als zondebok.
Het HB heeft het de afgelopen tijd niet gemakkelijk gehad. Zij is geconfronteerd geweest met een verdeelde partij. Zij heeft zo veel mogelijk met de partij in contact willen treden. Vindt dat de moties en het ingediende amendement niet overgenomen moeten worden.
Mw. van Doesen: Dat er een beeld bestaat, dat is een terecht iets. Het is een fout op zich dat dat beeld ontstaan is, ondanks alle verwoede pogingen en inspanningen van mensen. Erkent dat er dingen fout zijn gegaan, of dat terecht is, is het volgende punt van discussie. Wij moeten terug naar de uitgangspunten in onze partij. De achterliggende gedachte bij het maken van deze motie is, kritiek uitspreken, geen koppen laten rollen. De hele zaak vraagt om een duidelijk standpunt.

Het congres gaat accoord met amendering van motie 1805.
In stemming motie 1805: verworpen.
In stemming motie 1806: verworpen.
In stemming motie 1807: verworpen.

Aan de orde: moties 1801, 1811, 1821.

Mw. Claassen: ordevoorstel. Op grond waarvan beoordelen wij het optreden van de fractie bij kabinetsonderhandelingen.
Congresvoorzitter: verklaart dit buiten de orde. Het is een vraag, geen ordevoorstel.
Ordevoorstel: discussie over 1801, 1811, 1821 uit te stellen, tot na de toespraak van de 2e kamerfractie. Daarover ook discussie.
V.d. Bos: de fractievoorzitter, die verantwoording af zou kunnen leggen heeft vanmorgen gesproken.
Ordevoorstel wordt ingetrokken.

Mertens: Motie 1801: redenen verschillen t.o.v. motieven in motie 1811.
V.d. Brandhof: Een van de aardige dingen binnen D'66 dat wij landsbelang boven partijbelang stellen. D'66: een middelgrote partij voor het landsbelang; een volgende stap is het uitlenen van van Mierlo aan dit kabinet; het einde van de partij zou zijn, wanneer wij tot deze coalitie zouden toetreden en dat is niet goed voor het landsbelang.
Fokkink: Motie 1821. Acht het goed dat mensen die zich kandidaat stellen voor een bepaalde functie, zich daaraan ook houden.
Schwarz: Stemverklaring over 1821. Uit de overwegingen volgt geenszins het dictum, dit wordt niet aangetoond. Houdt er niet van om mensen die grote verdiensten hebben gehad voor de partij bij hun vertrek een trap na te geven.
Blaauw: Maakt bezwaar tegen het optreden van de president van de raad van state. Hij heeft de grootste partij in ons land buiten beschouwing gelaten. Dit is niet goed voor het land. Dit optreden kan men zien als een staatkundige misser. Motie 1801 verwerpen. Het kabinet dient er niet te komen; elke dag dat het er zit is te lang.
Bakker: Aansluiten bij Mertens en v.d. Brandhof. Opsteller van 1811 is concreter. Verzoekt het HB om in motie 1801 bij en is verder van mening ..... van D'66 niet zijn terug te vinden.
Het HB gaat hiermee accoord.
Nypels: doet de mededeling dat hij direct na de verkiezingen heeft besloten terug te keren in de Kamer, zodra er een nieuw kabinet is gekomen.

Motie 1801 wordt in stemming gebracht en aangenomen met grote meerderheid.
Motie 1811 wordt in stemming gebracht en aangenomen.
Indieners motie 1821: men was teleurgesteld dat Terlouw geen zitting neemt in de tk-fractie. Deze motie ingediend, zodat ook het congres hierover haar teleurstelling kan uitspreken.
Mw. v. Wagenberg: Heeft wel begrip voor het feit dat een dergelijke motie wordt ingediend. Men heeft de morele verplichting zijn mandaat te aanvaarden, maar dat er altijd redenen kunnen zijn, waarom men dit niet doet.
Motie 1821 wordt in stemming gebracht,met grote meerderheid verworpen.

Agendapunt 18

Motie 1802

- Toelichter: BvdB licht motie 1802 toe.
- Sprekers:
  - P. Fokkink acht verschillende van de 10 genoemde beleidsprioriteiten te vaag.
    Hij wijst bv. op de punten 8 en 9: Punten waar een ieder het over eens is.
    Vraag is juist hoé e.e.a. bereikt kan worden.

  - J. v.d. Hazel
    Z.i. is verwijzing naar het niet meer recente beleidsprogramma van '77-'81 niet goed. Het huidig programma moet niet verder ontwikkeld, doch opnieuw gevormd worden. In de motie wordt niet gezegd welke de politieke prioriteiten zijn.
    Hij wil wijziging van de motie in bovengenoemde zin en daarbij de 10 punten niet als beleidsprioriteiten doch als begeleiding bestempelen.

  - Spier
    Acht motie 1802 te algemeen, te vaag en niet gedurfd. Hij illustreert dit aan de hand van enkele voorbeelden:
    . bij punt 4: De verdeeldheid is er al.
    punt 8: De kwestie van de solidariteit is onzinnig.
    Beter is het te praten over bv. "Sociale betrokkenheid".
    punt 6: Niets wordt gezegd over bv. de ouderen.
    Bovendien vertonen de punten veel lagunes. Zo wordt niets gezegd over gelijkberechtiging van man en vrouw.
    Meer duidelijkheid is gewenst. Hij pleit ervoor het geheel over te doen.

  - B. Schwarz
    Wil motie 1802 op een tweetal punten amenderen:
    1. Bij punt 1 wil hij toevoeging van 'ras'.
    2. Tevens wil hij toevoeging van 'burgelijke staat' (e.e.a. i.o.m. het voorontwerp van wet gelijke behandeling).

  - M.L. Tiesinga
    Wil punt 1 beëindigen met: "M.n. bij vrouwen".
    Dit ter positieve invulling van de emancipatie en ter onderstreping van de huidige weinig rooskleurige tijd voor de vrouw.

  - De Haas-Dukman
    Acht de punten 1 t/m 10 te algemeen; ze zouden van elke partij afkomstig kunnen zijn. Z.i. dragen ze niet bij tot de duidelijkheid die nagestreefd wordt.
    Toch zijn er ook goede punten bv. de punten 2, 5 en 6.
    In totaal echter onderscheidt D'66 zich in deze 10 punten te weinig van andere politieke partijen.

  - Jansen
    Acht punt 6 getuigen van een korte termijnvisie die niet bijdraagt tot herverdeling van de arbeid. Men zal uiteindelijk moeten streven naar een algemene arbeidstijdverkorting per dag. Hij stelt dan ook voor punt 6 als volgt te wijzigen: "Het creëeren van deeltijdbanen" vervangen door: "Het streven naar algehele arbeidsverkorting per dag".

C. Mertens 'van de orde': Hij vraagt zich af of dit de zinvolle wijze is voor het maken van een resolutie. Hij is van mening dat dit niet het geval is.
Het geheel moet op té veel punten bijgeschaafd worden. (bv. het ontbreken van opmerkingen over de nieuwe schaarste e.d.)

J. v.d. Hazel stelt voor de "beleidsprioriteiten" te vervangen door "overwegingen en opdrachten aan het HB".
G.J. Wolfensperger wijst erop dat de 10 punten een eerste aanzet tot verdere ontwikkeling kunnen vormen. De resolutie pretendeert niet het einde doch het begin van de discussie te zijn. G.J.W. wil de resolutie dan ook aangrijpen als een eerste oriëntatie van waaruit de discussie gevoerd kan gaan worden.

HB: Juist omdat de tijd te kort is geweest is de formulering tamelijk algemeen. Het HB acht de suggestie van J. v.d. Hazel de 10 punten als bouwstenen van waaruit men een maatschappelijke visie op kan bouwen goed.
W.b. de amendementen:
- Toevoegen 'burgerlijke staat' bij punt 1 : Overnemen
- Toevoegen 'M.n. bij vrouwen' eveneens bij punt 1: Overnemen
- Het am. betreffende de deeltijdbanen : Overnemen
- Het am. betreffende het ontbreken van opmerkingen over de nieuwe schaarste e.d. : Overnemen

Het HB zegt toe te zullen handelen naar de strekking van de door de woordvoerders voorgestelde wijzigingen.

Jan v.d. Hazel dient vervolgens een ordevoorstel in. Hij wil motie 1802 als volgt wijzigen:

- De eerste 3 overwegingen ongewijzigd laten.
- De 4e overweging als volgt wijzigen:
  - Dat herformulering van dit beleidsprogr. en van de maatschappij-analyse die daaraan ten grondslag ligt noodzakelijk is, aansluitend bij de huidige maatschappelijke en economische veranderingen.

draagt HB op:

Deze ontwikkelingen met spoed ter hand te nemen.

J. v.d. Hazel stelt dus voor de 10 punten als bouwstenen die verdere uitwerking behoeven te zien om vervolgens op de voorjaars ALV een inhoudelijke discussie te voeren.

Bij stemming wordt het ordevoorstel van J. v.d. Hazel aangenomen. (Nadat een minder vergaand ordevoorstel van G.J. Wolfensperger in de zin van zijn eerder gemaakte opmerkingen is verworpen).

Toezeggingen HB: motie 1802: 10 punten + overige moties (1809/1810/1816 + 1815/1817 (later politiek "verklaard") worden bij de maatschappij-analyse betrokken en de samenhang wordt bekeken.
Het voorjaarscongres zal zich vervolgens op basis van de maatschappij-analyse over ontwerp-prioriteitsstellingen kunnen uitspreken.

Jan Prevoo: Wat er nu gebeurd in D'66 met financiën is niet alleen voor ons maar geldt overal. U zult vragen of dit een reële begroting. Wij rekenen niet op een verlies van 3000 leden, maar wij willen aan de voorzichtige kant blijven. De thans opgestelde begroting, daar heeft de financiële commissie zich in kunnen vinden. Dat er op het secretariaat mensen weg moeten is heel erg, maar er was niet aan te ontkomen. Wij wensen de overblijvende succes toe. Wij hebben de contributie verhoging ontraden, maar dat betekent wel dat er nog meer ontslagen zouden moeten vallen. Wij adviseren positief over de begroting. Er is moed voor nodig om op deze wijze verder te gaan en wij wensen het Hoofdbestuur sterkte toe. Wij moeten als financiële commissie de vinger aan de pols houden. Het verkiezingsfonds moet aangevuld worden.
Hierna neemt Jan Prevoo namens de financiële commissie afscheid van Hans Muilaart en Richard Drexhage.
Motie 1701 Richard Drexhage vindt dat hij in zijn inleiding duidelijk genoeg is geweest. De rapportagecommissie heeft geen behoefte aan commentaar, waarna de motie in stemming aangenomen wordt.
Amendement 1702 de indiener wil de jongeren in de partij laten functioneren, maar daar zijn middelen voor nodig. De voorgestelde ƒ 2.500,-- zijn te weinig. Er is overheidssteun mogelijk maar hier zijn erg hoge eisen aan verbonden. Indiener vindt het niet nodig het amendement te handhaven, maar verzoekt het congres om het JOAC te helpen.
Bijgestelde begroting 1982. Jacquelien Soetenhorst deelt mee dat de toelichting bij de begroting betreffende PEAC volgens de penningmeester aanders gelezen moet worden dan wat er staat. Slechts onder zeer stringente voorwaarden gaat de subsidie van CRM door. CRM stelt o.a. dat het PEAC subsidie kan krijgen als zij aantonen dat de partij een bijdrage geeft. Merleen Zeegers: wil ook een pleidooi houden voor het PEAC. Aktiveren betekent investeren. PEAC krijgt echter te weinig geld om nog iets te kunnen doen en zij roept het congres op om niet in eigen vlees te snijden. Tenslotte is emancipatie een enorm kiezersreservoir en daarin moeten wij investeren. Richard Drexhage antwoordt dat het niet de bedoeling is van de partij om in activiteiten te gaan snoeien en de bedoelde zin zal door zijn opvolger aangepast worden. Hiermee is de bijgestelde begroting vastgesteld.
Begroting 1983 Marleen Zeegers wil een oproep doen aan de nieuwe penningmeester om op korte termijn de bedoelde kwestie voor het PEAC in orde te maken. Erno Maas weet dat de komende tijd voor de partij niet meevalt en biedt hierbij een schilderij aan en hoopt dat het Hoofdbestuur hieruit moed en dergelijke kan putten. Hierna wordt de begroting voor 1983 in stemming aangenomen.

18. Tweede discussieronde: ACTUELE POLITIEKE MOTIES

Ordevoorstel om de moties 1809, 1810, 1815, 1816 en 1817 van de agenda af te voeren. Chel Mertens maakt bezwaar tegen deze wijze van werken. De 10 punten van motie 1802 gaan we als bouwstenen beschouwen. Jopie Boogerd denkt dat je dit ernaast moet doen. Ad Alewijnse wil stemming over het ordevoorstel. Jopie Boogerd wil terugtrekken als het Hoofdbestuur de motie graag overneemt, hetgeen het Hoofdbestuur doet. Hierna wordt het ordevoorstel in stemming aangenomen.
Moties 1803 en 1804 Frans Rogier vindt motie 1803 een goede motie maar denkt dat het Hoofdbestuur zich hier zwaar aan vertild als zij denken binnen een half jaar een redelijk voorstel op tafel te kunnen brengen. Hij wil er voor pleiten motie 1804 aan te nemen, die gaat over publiciteit en dat is belangrijker dan wat dan ook. Jaap Jansen vraagt zich af of het onder punt a van motie 1804 bedoelde wel een goed partijblad is, is de democraat nog nuttig. Wij weten vaak niet wat er gebeurt in de partij, de aangekondige vergaderingen zijn reeds geweest als de leden de democraat ontvangen. Toon Jansen veronderstelt dat de motie een psychologische achtergrond heeft. Hij vindt dat wij ons moeten realiseren dat het veel te moeilijk is geschreven, wij zijn met computertaal als spreektaal bezig. Hij raadt het congres aan de motie aan te nemen en re ruime aandacht aan te geven.
Motie 1814 Brummer heeft namens de indieners een toelichting. De afdeling Gelderland vindt dat de kandidaat een verklaring heeft ondertekend en die levert een morele verplichting op. Zij vragen zich af of het mogelijk is in het Huishoudelijk Reglement hiertegen sancties op te nemen.

Motie 1818. Frans Rogier wil deze motie ontraden, het gaat hier om een commissie van goede diensten en deze commissie moet gaan inventariseren wat er allemaal fout is gegaan. Hij heeft al eerder gezegd dat wij dit niet moeten gaan doen, want dan zijn we over een half jaar nog geen stap verder. Ko Anthonisse stemt in met Frans Rogier. Hij vindt dat de taken al aan het Hoofdbestuur zijn opgedragen en dan moeten we niet nog eens andere commissies in gaan stellen. Ook Peter van de Brandhof wil deze motie verwerpen, hij acht hem overbodig.
Motie 1803 Indiener verklaart dat het Hoofdbestuur al een aantal van deze voorstellen in discussie heeft en in het voorjaar wil komen met die punten waar dan over gesproken kan worden, waarop motie 1803 wordt aangenomen.
Motie 1804 Indiener licht nog toe dat deze motie een aantal voorstellen bevat die je terug kunt brengen tot twee lijnen, n.l. een 14-daags bulletin en de spiegels en kralen. Hierna wordt motie 1804 aangenomen door stemming.
Motie 1808 Indiener vindt dat deze motie op het oog overbodig lijkt, maar zij is van mening dat het informeren van de leden tijdens de kabinetsformatie via een politiek bulletin een goede zaak is. Het zit haar dwars dat Laurens Jan Brinkhorst tijdens de formatie bijna niets hierover gezegd heeft. Indiener wil echter de motie intrekken ten gunste van motie 1804, speciaal voor wat betreft punt d van die motie.
Motie 1812 Indieners geven in hun toelichting nogmaals de aandacht aan de SWB-analyse verkiezingsuitslag, waarvan zij willen dat deze aan alle leden beschikbaar gesteld moet worden of, vragen zij, wordt er soms overwogen om stukken over te nemen in de Democraat. Het Hoofdbestuur wijst erop dat het SWB een eigen ruimte in de Democraat heeft, die zij kunnen gebruiken naar eigen goeddunken. Hierna wordt motie 1812 in stemming aangenomen.
Motie 1814 Indiener wil de mening van het Hoofdbestuur over deze motie. Het Hoofdbestuur vindt dat het de verantwoordelijkheid van de kandidaat zelf is en wil geen sancties hierover. Maar wel vinden ze dat de leden zelf moeten bekijken in hoeverre zij de kandidaat hierover aan willen spreken en het Hoofdbestuur wil dit wel aan de kandidaatstellingscommissie meegeven. Motie 1814 wordt in stemming verworpen.
Motie 1815 is als bouwsteen meegenomen.
Motie 1818 Indiener wijst erop dat het niet de afdeling Eindhoven maar Tilburg is. De commissie van goede diensten zal ook bestuurlijk aanwezig zijn maar het Hoofdbestuur mag geen hoofdrol in deze commissie gaan spelen. Wij moeten ons afvragen of dit niet te maken heeft met de nieuwe generatie. Het Hoofdbestuur is tegen een commissie als bedoeld in deze motie. Zij vindt dat het Hoofdbestuur en de leden hiervoor verantwoordelijk zijn, waarop de motie in stemming wordt verworpen.
Motie 72 Indiener vindt dat het niet mogelijk is als afdelingsbestuur nog door te werken op deze manier. Het Hoofdbestuur laat weten dat we nu een eigen computer hebben de gegevens zijn dus zeer aktueel, maar kunnen die echter niet gratis aan de afdelingen blijven toezenden en ontraden daarom deze motie. Wel zal binnenkort in de Democraat een kostenopgave staan voor het verkrijgen van deze gegevens. Indiener vindt het een onmogelijke zaak om over iets te praten als je niet weet wat het kost. Motie 72 wordt in stemming verworpen.
Motie 73 Indiener heeft overleg gehad met het Hoofdbestuur over deze motie en wil hem aanhouden tot het volgende congres met de opmerking van Peter van de Brandhof, die deze discussie wil betrekken op de kandidaatstellingsprocedure.

Motie 1813
Indiener geeft toelichting: selectie op leeftijd: ouderen komen in uitzichtloze situatie. Bedrijven gaan voorbij aan ervaring van ouderen. Grondbeginselen opnemen, zoals die zijn opgesteld door de commissie Hessel.
HB neemt deze motie over. Wordt zonder stemming bij acclamatie door het congres overgenomen.

Motie 1819
Indiener: aandacht voor buitenlandse politiek. Benadrukken dat de partij voorjaar 1983 een beslissing zal moeten nemen over de strategie en de koers in Europa. Leden van de werkgroep Europa zijn bereid afdelingsvergaderingen te bezoeken om toelichtingen te geven.
HB gaat graag accoord. De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie 71
Indiener: geeft toelichting.
Schotel: raadt het af.
V.d. Brandhof: laatste - richtlijnen ter zake zal vaststellen.
HB: Vindt dat de motie zoals die er nu ligt verworpen moet worden. Enerzijds hebben deze mensen hun functie aan D'66 te danken, anderzijds heeft D'66 haar bestaan te danken aan functionarissen.
Men betaalt over dit bedrag wel contributie. Er wordt ook vaker een beroep gedaan op deze mensen. Het HB is wel bereid om aan betrokken figuren een soort aanbeveling te sturen.
In stemming amendement V.d. Brandhof: verworpen.
In stemming motie 71: verworpen.

In afwijking van de agenda krijgt de vice-voorzitter politiek Bob v.d. Bos het woord. Hij bedankt namens het HB en de partij de vertrekkende HB-leden teweten Jan van Berkom, Richard Drexhage en Lloyd v.d. Toorn.
Richard Drexhage wordt bij acclamatie benoemd tot lid van de financiële commissie.
Voorts bedankt hij Laurens Jan Brinkhorst.

19. Toespraak fractievoorzitter Tweede Kamer Maarten Engwirda
In zijn toespraak richt hij een dankwoord tot Jan Terlouw.

20. Uitslag stemmingen
De voorzitter van de stemcommissie deelt mee dat alle functies bij meerderheid zijn gekozen.
Voor 2e penningmeester zijn 469 stemmen uitgebracht, waarvan 205 voor Zwaga en 261 voor Cassee, zodat de laatste is gekozen.
Voor secretaris organisatie zijn 712 stemmen uitgebracht, waarvan 4 ongeldig, 9 voor Boogaart, 303 voor Müller en 496 voor Cotterell, zodat de laatste is gekozen.
Voor partijvoorzitter zijn 824 stemmen uitgebracht, waarvan 3 ongeldig, 84 voor Mertens en 737 voor Kohnstamm, dit betekent dat Kohnstamm met grote meerderheid is gekozen.

21. Toespraak nieuwe partijvoorzitter.

De nieuwe partijvoorzitter houdt een kort dankwoord en sluit om 17.40 uur de vergadering.